

תכנות מערכות בשפת C ושפת סף

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: ארבע שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים: **תכנות מערכות בשפת C ושפת סף** ובהם שמונה שאלות. עליך לענות על **שש** שאלות, על-פי ההנחיות שבכל פרק. בשני הנושאים בסך-הכול – 100 נקודות.

ג. חומר עזר מותר לשימוש: כל חומר עזר כתוב בכתב-יד או מודפס על נייר.

ד. לנוחותך, לשאלון זה מצורף מילון מונחים בשפות עברית, אנגלית, רוסית וערבית. תוכל להיעזר בו בעת הצורך.

בשאלון זה 45 עמודים ו-2 עמודי נספחים.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר, אך מכוונות הן לנבחנות והן לנבחנים.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

חלק א': תכנות מערכות בשפת C (50 נקודות)

פרק ראשון (35 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2.

שאלה 1 – שאלת חובה (20 נקודות)

לפניך הגדרה:

מטריצה דלילה (Sparse Matrix) היא מטריצה שמרבית איבריה הם בעלי הערך אפס.

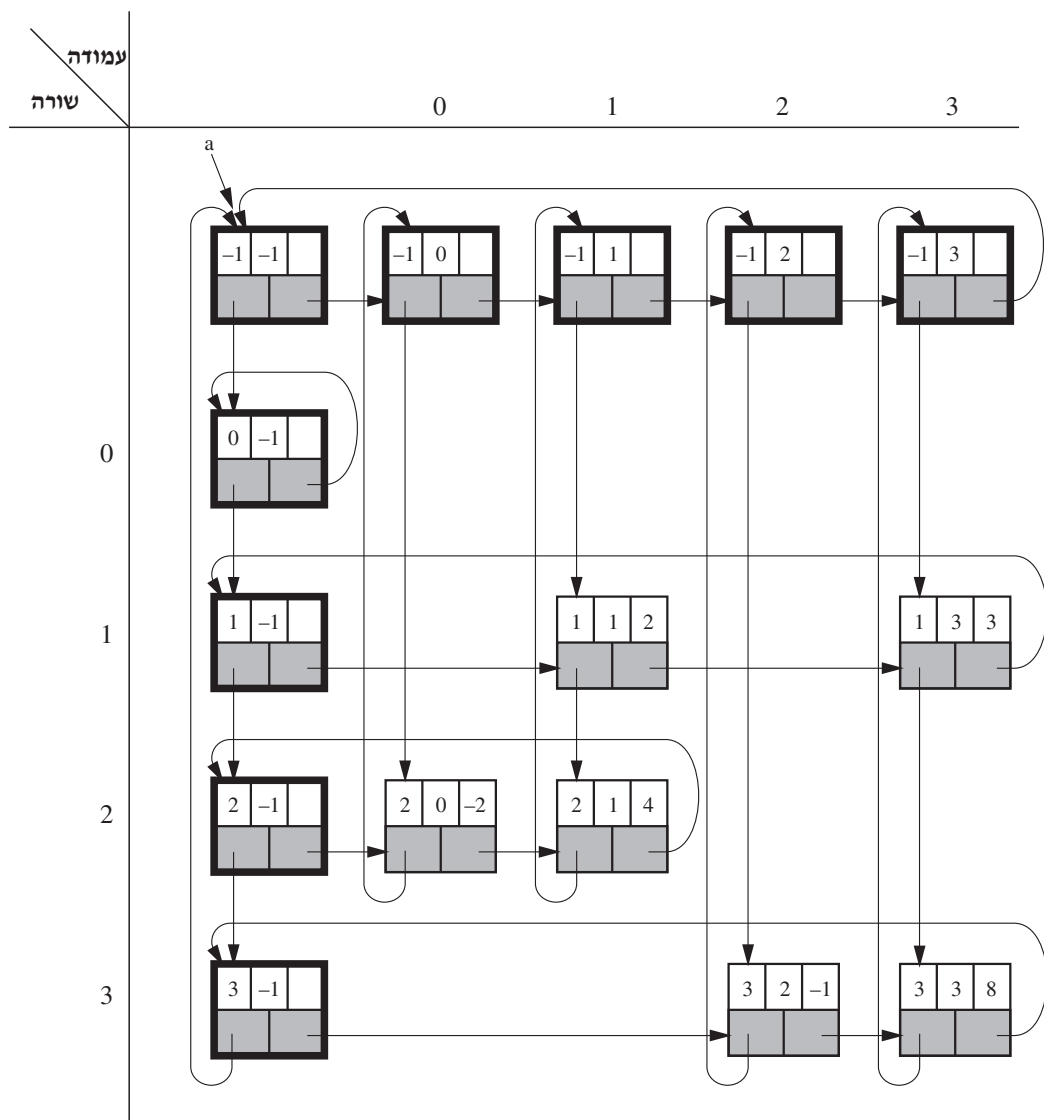
מטריצה דלילה ניתנת לייצוג על-ידי מבני נתונים שונים שמשוכנים בהם רק איברים השונים מאפס. מבין המבנים השונים האפשריים, הוחלט לייצג את המטריצה הדלילה באמצעות רשימות מקושרות חד-כיווניות מעגליות.

דוגמה:

נתונה המטריצה הדלילה הזאת:

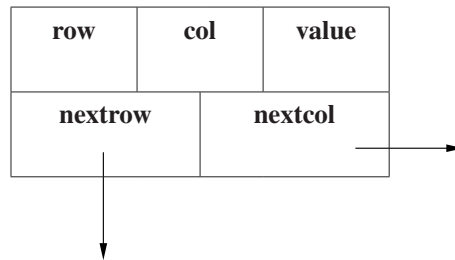
	0	1	2	3
0	0	0	0	0
1	0	2	0	3
2	-2	4	0	0
3	0	0	-1	8

מטריצה זו תיוצג על-ידי מבנה הנתונים המתואר **באיור א'** שלהלן:

איור א' לשאלה 1

באיור ב' שלהלן מוצג תיאור סכמתי של צומת במבנה נתונים זה.

איור ב' לשאלה 1

row - מספר השורה

col - מספר העמודה

val - ערכו של האיבר המשוכן בצומת זה

nextrow - מצביע על האיבר הבא בעמודה col

nextcol - מצביע על האיבר הבא בשורה row

עתה נפרט את מבנה הנתונים שמייצג את המטריצה הדלילה.

כדי לאפשר גישה לאיבר הראשון שבכל שורה, מוסיפים עבור כל שורה צומת שיכונה "צומת כותרת". לכל שורה יש צומת כותרת נפרד, גם כאשר השורה מכילה רק אפסים. מצומתי הכותרות האלה ניצור רשימה מקושרת חד-כיוונית מעגלית.

באופן אנלוגי, כדי לאפשר גישה לאיבר הראשון שבכל עמודה, מוסיפים עבור כל עמודה צומת שיכונה "צומת כותרת". לכל עמודה יש צומת כותרת נפרד, גם כאשר העמודה מכילה רק אפסים.

מצומתי הכותרות האלה ניצור רשימה מקושרת חד-כיוונית מעגלית נוספת.

לשתי הרשימות הללו יש צומת **משותף** שיכונה "**ראש המטריצה**" כאשר:

בשדה **row** הוא יכיל את הערך (-1) .

בשדה **col** הוא יכיל את הערך (-1) .

בשדה **val** הוא לא יכיל ערך כלל.

השדה **nextrow** - יצביע לצומת הכותרת של השורה 0.

השדה **nextcol** - יצביע לצומת הכותרת של העמודה 0.

להלן מבנה של **צומת הכותרת** ברשימת צומתי הכותרת בעבור **השורות**.

צומת כותרת בעבור השורה ה- i יכיל:

בשדה **row** את הערך i

בשדה **col** את הערך (-1)

בשדה **val** שום ערך

בשדה **nextrow**: אם השורה ה- i היא השורה האחרונה במטריצה אזי

שדה זה יצביע ל"**ראש המטריצה**";

אחרת -

שדה זה יצביע לצומת הכותרת של השורה ה- $(i+1)$.

בשדה **nextcol**: אם השורה ה- i היא שורת אפסים אזי

שדה זה יצביע לצומת הכותרת של השורה ה- i ;

אחרת -

שדה זה יצביע לצומת שמכיל את האיבר הראשון השונה מאפס בשורה ה- i .

להלן מבנה של **צומת כותרת** ברשימת צומתי הכותרת בעבור **העמודות**.

צומת כותרת בעבור העמודה ה- j יכיל:

בשדה **row** את הערך (-1) .

בשדה **col** את הערך j .

בשדה **val** שום ערך.

בשדה **nextrow** : אם העמודה ה- j היא עמודת אפסים אזי

שדה זה יצביע לצומת הכותרת של העמודה ה- j ;

אחרת –

שדה זה יצביע לצומת שמכיל את האיבר הראשון השונה מאפס

שבעמודה ה- j .

בשדה **nextcol** : אם העמודה ה- j היא העמודה האחרונה של המטריצה אזי

שדה זה יצביע ל"**ראש המטריצה**";

אחרת –

שדה זה יצביע לצומת הכותרת של העמודה ה- $(j+1)$.

להלן תיאור הייצוג של **האיברים השונים מאפס** במטריצה הדלילה:

בעבור השורה ה- i של המטריצה הדלילה מחזיקים רשימה חד-כיוונית מעגלית של צמתים המייצגים את האיברים **השונים מאפס** שבשורה זו.

לכל שורה נחזיק רשימה חד-כיוונית מעגלית **נפרדת** (ראה איור א').

בעבור העמודה ה- j של המטריצה הדלילה מחזיקים רשימה חד-כיוונית מעגלית של צמתים המייצגים את האיברים **השונים מאפס** שבעמודה זו.

לכל עמודה נחזיק רשימה חד-כיוונית מעגלית **נפרדת** (ראה איור א').

בעבור כל איבר (שערכו שונה מאפס) שנמצא בשורה ה- i ובעמודה ה- j של המטריצה הדלילה, נחזיק **צומת אחד בלבד** שיימצא ברשימה המעגלית של השורה ה- i וברשימה המעגלית של העמודה ה- j (ראה איור א').

להלן הגדרת המבנה של צומת בשפת C שתואר באיור ב':

הערה: צומת זה מייצג גם צומת כותרת וגם צומת שבו משוכן איבר השונה מאפס במטריצה הדלילה.

```
typedef struct nodeType
{
    int row;    // מספר השורה
    int col;    // מספר העמודה
    int val;    // אם הצומת הוא צומת כותרת אזי שדה זה לא יכיל ערך;
                // אחרת – שדה זה יכיל איבר השונה מאפס במטריצה הדלילה
    struct nodeType *nextrow;    // שדה קישור
    struct nodeType *nextcol;    // שדה קישור
} node, *nodeptr, *matrix;
```

להלן הגדרות של קבועים המציינים את גודל המטריצה:

```
#define M 8    // מספר השורות במטריצה
#define N 10   // מספר העמודות במטריצה
```

נתונה ספריית פונקציות המכילה בין היתר את הפונקציה הזאת:

```
nodeptr findnear(matrix a, int r, int c)
```

פונקציה זו מקבלת את הפרמטרים האלה:

a – מצביע ל"ראש המטריצה" במטריצה הדלילה,

r – מספר שורה במטריצה הדלילה,

c – מספר עמודה במטריצה הדלילה.

פונקציה זו מחזירה מצביע לצומת קיים הנמצא בשורה r, בעמודה הקטנה מ-c והקרובה ביותר אליה.

דוגמאות על סמך איור א':

1. `findnear(a,1,1)` – תחזיר מצביע לצומת שבו row שווה 1 ו-col שווה (-1).

2. `findnear(a,3,3)` – תחזיר מצביע לצומת שבו row שווה 3 ו-col שווה 2.

3. `findnear(a,2,3)` – תחזיר מצביע לצומת שבו row שווה 2 ו-col שווה 1.

הנחות יסוד:

M ו-N הם קבועים וידועים מראש. $-1 < c < N$, $-1 < r < M$

הערה: גם אם בשורה ה-r ובעמודה ה-c שבמטריצה לא קיים כלל איבר השונה מאפס, תמיד יוחזר מצביע לצומת העונה על הדרישה (ראה לעיל דוגמה 3).

הנח שהפונקציה הזאת כתובה וניתן להשתמש בה בכל הסעיפים הבאים בלי לכתוב אותה מחדש. כמו כן, בעבור כל סעיף תוכל להשתמש בכל פונקציה שמומשה בסעיפים שלפניו.

ענה על הסעיפים הבאים:

א. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
nodeptr findabove(matrix a,int r,int c)
```

פונקציה זו מקבלת את הפרמטרים:

a – מצביע ל"ראש המטריצה" במטריצה הדלילה

r – מספר שורה במטריצה הדלילה

c – מספר עמודה במטריצה הדלילה

פונקציה זו מחזירה מצביע לצומת קיים הנמצא בעמודה c בשורה הקטנה מ־r והקרובה ביותר אליה.

דוגמאות (על סמך איור א'):

1. `findabove(a,1,1)` – תחזיר מצביע לצומת שבו row שווה 1 ו־ col שווה 1.

2. `findabove(a,3,3)` – תחזיר מצביע לצומת שבו row שווה 1 ו־ col שווה 3.

הנחות יסוד: $-1 < r < M$, $-1 < c < N$ כאשר M ו־N קבועים וידועים מראש.

הערה: גם אם בשורה ה־r ובעמודה ה־c שבמטריצה לא קיים כלל איבר השונה מאפס, תמיד יוחזר מצביע לצומת העונה על הדרישה.

בפונקציה חסרים **שלושה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (3), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
nodeptr findabove(matrix a,int r,int c)
{
    nodeptr p,q,z;

    p = a;

    while(p->col < c) p = _____ (1) _____;

    q = p;

    z = p->nextrow;

    while((p->row < r)&&(_____ (2) _____))
    {
        q= p;

        p = p->nextrow;

        z = p->nextrow;
    }

    if(_____ (3) _____)
        return q;

    else

        return p;

}
```

ב. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
void insertafter (nodeptr p, nodeptr q, int x)
```

הפונקציה מקבלת את הפרמטרים:

x – מספר שלם

p – מצביע לצומת כלשהו במטריצה הדלילה

q – מצביע לצומת כלשהו במטריצה הדלילה

פונקציה זו מוסיפה צומת חדש שערכו x בשורה $p \rightarrow \text{row}$ ובעמודה $q \rightarrow \text{col}$.

מיקומו של הצומת שנוסף יהיה מיד אחרי הצומת שעליו מצביע p ומיד אחרי הצומת שעליו מצביע q .

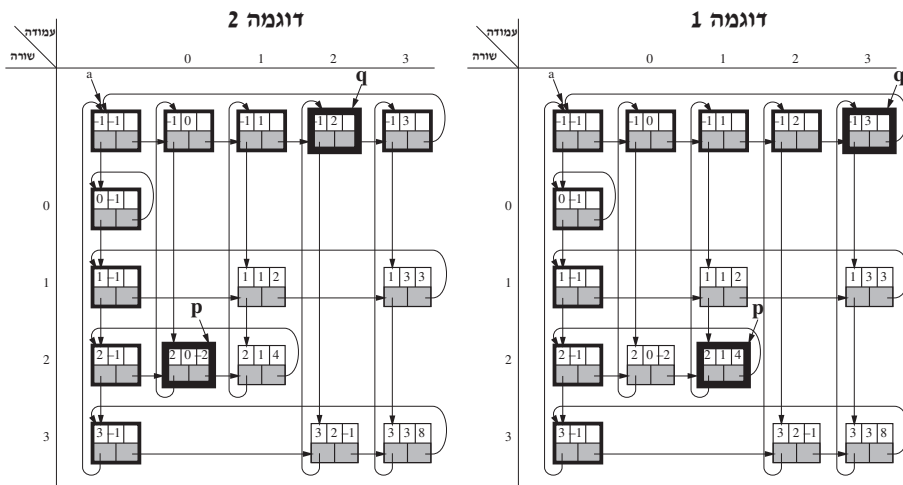
הנחות יסוד:

1. p ו- q אינם מצביעים על אותו הצומת.
2. בשורה $p \rightarrow \text{row}$ ובעמודה $q \rightarrow \text{col}$ לא קיים איבר במבנה המייצג את המטריצה הדלילה.
3. על מנת שהפונקציה תבצע את הנדרש, הפרמטרים p ו- q שהפונקציה תקבל יהיו כפופים לשני האילוצים האלה:

- א. בשורה $p \rightarrow \text{row}$ לא קיים צומת מהעמודה $p \rightarrow \text{col} + 1$ ועד העמודה $q \rightarrow \text{col}$.
- ב. בעמודה $q \rightarrow \text{col}$ לא קיים צומת מהשורה $q \rightarrow \text{row} + 1$ ועד השורה $p \rightarrow \text{row}$.

לדוגמה:

בהמשך לאיור א' שלעיל, בעת הקריאה לפונקציה, היא לא תוכל לקבל את הפרמטרים p ו- q המתוארים באיור ג' שלהלן:

בפונקציה חסרים **שלושה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (3), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
void insertafter(nodeptr p,nodeptr q,int x)
{
    nodeptr z;

    z = malloc(sizeof(node));

    z->row = p->row;

    z->col = q->col;

    z->val = x;

    z->nextrow = _____ (1) _____;

    z->nextcol = _____ (2) _____;

    _____ (3) _____ = z;

    _____ (1) _____ = z;

}
```

ג. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
void deleteafter(nodeptr p,nodeptr q,int *x)
```

פונקציה זו מקבלת את הפרמטרים האלה:

p – מצביע לצומת כלשהו במטריצה הדלילה

q – מצביע לצומת כלשהו במטריצה הדלילה

פונקציה זו מבטלת את הצומת שעליו מצביעים p->nextcol ו־q->nextrow.

אם הצומת הזה הוא **צומת הכותרת** של שורה מסוימת או של עמודה מסוימת

או אם p->nextcol ו־q->nextrow אינם מצביעים על אותה צומת, אזי

הפונקציה מדפיסה את ההודעה "ILLEGAL_REQUEST";

אחרת -

הפונקציה מבטלת את הצומת שעליו מצביעים $p \rightarrow \text{nextcol}$ ו- $q \rightarrow \text{nextrow}$ (כלומר, הצומת שנמצא מיד אחרי הצומת שעליו מצביע p בשורה שלו וגם מיד אחרי הצומת שעליו מצביע q בעמודה שלו). הפונקציה מחזירה במשתנה x את הערך של האיבר המשוכן בצומת שבוטל.

בפונקציה חסרים **ארבעה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (4), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
void deleteafter(nodeptr p,nodeptr q,int *x)
{
    nodeptr z;

    if((_____(1)_____) || (_____(2)_____) || (p->nextcol != q->nextrow))
        printf("ILLEGAL_REQUEST");
    else
    {
        z = p->nextcol;

        _____(3)_____ = z->nextcol;
        _____(4)_____ = z->nextrow;

        *x = z->val;

        free(z);
    }
}
```

ד. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
void insert(matrix a,int r,int c,int v)
```

פונקציה זו מקבלת את הפרמטרים:

a – מצביע ל"ראש המטריצה" במטריצה הדלילה

r – מספר שורה במטריצה הדלילה

c – מספר עמודה במטריצה הדלילה

v – מספר שלם השונה מאפס

פונקציה זו מוסיפה את הערך v בשורה r ובעמודה c במטריצה שעליה מצביע a.

אם קיים צומת (המכיל איבר השונה מאפס) בשורה r ובעמודה c שבמטריצה שעליה מצביע a, אזי הפונקציה מציבה בצומת זה את הערך v ;

אחרת –

הפונקציה מוסיפה את v לשורה r ולעמודה c במטריצה שעליה מצביע a.

הנחות יסוד:

$-1 < c < N$, $-1 < r < M$ כאשר M ו-N קבועים וידועים מראש.

בפונקציה חסרים שלושה ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (3), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
void insert(matrix a,int r,int c,int v)
```

```
{
```

```
nodeptr p,q;
```

```
p = _____ (1) _____;
```

```
q = findabove(a,r,c);
```

```
if ((q->nextrow->row == r) && (p->nextcol->col == c))
```

```
_____ (2) _____;
```

```
else
```

```
_____ (3) _____;
```

```
}
```

ה. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
void multiplyRow(matrix a,int r,int c)
```

פונקציה זו מקבלת את הפרמטרים:

a – מצביע ל"ראש המטריצה" במטריצה הדלילה

r – מספר שורה במטריצה הדלילה

c – מספר שלם השונה מאפס

הנח כי: $0 \leq r < M$.

פונקציה זו כופלת את כל איברי השורה r במספר c.

בפונקציה חסרים שני ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (2), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
void multiplyRow(matrix a,int r,int c)
```

```
{  
    nodeptr q,above;  
  
    q = _____ (1) _____;  
    q = q->nextcol;  
    while(_____ (2) _____)  
    {  
        q->val = (q->val)*c;  
        q = q->nextcol;  
    }  
}
```

ו. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
void multRowAndAdd(matrix a,int row1,int row2, int c)
```

פונקציה זו מקבלת את הפרמטרים:

a – מצביע ל"ראש המטריצה" במטריצה הדלילה

row1 – מספר שורה במטריצה הדלילה

row2 – מספר שורה במטריצה הדלילה

c – מספר שלם השונה מאפס

פונקציה זו מחברת לשורה row1 את הכפולה של השורה row2 במספר c.

הנחות יסוד:

1. row1 שונה מ-row2.

2. $-1 < \text{row1} < M$, ו- $-1 < \text{row2} < M$ כאשר M קבוע וידוע מראש.

שים לב:

כתוצאה מפעולת החיבור, עשוי להיווצר בשורה row1 איבר שערכו 0. בעבור איבר כזה לא יימצא צומת במבנה המקושר שתואר לעיל.

בפונקציה חסרים **שמונה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (8), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
void multRowAndAdd(matrix a,int row1,int row2, int c)
{
    nodeptr r1,r2,q,above;
    int x;
    q = _____ (1) _____;
    r1 = q->nextcol;
    r2 = _____ (2) _____;
    r2 = r2->nextcol;
    while(_____ (3) _____)
    {
        while((r1->col < r2->col) && (_____ (4) _____))
        {
            q = r1;
            r1 = r1->nextcol;
        }
        if(r1->col == r2->col)
        {
            r1->val += c*(r2->val);
            if(_____ (5) _____)
```

```
{
    above = findabove(a,row1,r1->col);
    _____(6)_____;
}

r1 = q->nextcol;
r2 = r2->nextcol;
}

else
{
    above = _____(7)_____;
    _____(8)_____;
    q = q->nextcol;
    r1 = q->nextcol;
    r2 = r2->nextcol;
}
}
}
```

שאלה 2 - שאלת חובה (15 נקודות)

א. לפניך תכנית בשפת C :

```
#include <stdio.h>

#include <string.h>

int main()
{
    char s1[20] = "abrahami 5";
    char s2[] = "hilaeuven";
    int i;
    char *p;
    p = &s1[3];
    printf("%d \n", *p - *s1);
    printf("%d \n", p - s1);
    printf("%s \n", ++p);
    p[-1] = 0;
    printf("%s \n", s1+1);
    strcpy(p, s1+2);
    printf("%s \n", p);
    strcat(p, s2+4);
    printf("%s \n", p);
    getchar();
    getchar();
    return 0;
}
```

רשום במחברתך רק את הפלט המדויק של התכנית הנתונה.

ב. לפניך תכנית בשפת C :

```
#include <stdlib.h>

#include <stdio.h>

int main()

{

    int **a = NULL;

    int i = 0;

    a = (int**)malloc(4 * sizeof(int*));

    a[0] = (int*)malloc(16 * sizeof(int));

    for(i=0; i<16; i++) a[0][i] = (i+1)*4;

    a[1] = a[0]+4;

    a[2] = a[1]+5;

    a[3] = a[2]+3;

    printf("%d\n", a[0][4]);

    printf("%d\n", a[1] - a[0]);

    printf("%d\n", a[1][8]);

    printf("%d\n", a[2][3]);

    printf("%d\n", *(*(a+3)+1));

    free(a[0]);

    free(a);

    return 0;

}
```

רשום במחברתך רק את הפלט המדויק של התכנית הנתונה.

ג. לפניך תכנית בשפת C :

```
#include <stdlib.h>
#include <stdio.h>
#include <string.h>

int main()
{
    char st[6];
    char *s;
    char ch = 'a';
    int i;
    strcpy(st+1,"bc");
    s = st;
    (*s)=ch;
    s+=4;
    while((s-st)<6)
    {
        (*s)=(*st)+(s-st);
        s++;
    }
    (*s)='\0';
    printf("%s %s \n",st,st+4);
    *(st+3)=*(st+4)-1;
    printf("%s %s \n",st,st+4);
    return 0;
}
```

רשום במחברתך רק את הפלט המדויק של התכנית הנתונה.

ד. לפניך פונקציה שכותרתה:

```
char *trouble(char *d, char *s, int num1, int num2)
```

פונקציה זו מקבלת מחרוזת בשם s ומחזירה מחרוזת כדלהלן:

אם $num1 + num2$ גדול מאורכה של המחרוזת s, אז הפונקציה תחזיר מחרוזת ריקה.

אם $num2$ שווה ל-0, אז היא תחזיר תת-מחרוזת של s החל מן האינדקס $num1-1$ עד לסופה של s;

אחרת היא תחזיר תת-מחרוזת של s המכילה $num2$ תווים ברצף החל מן האינדקס $num1-1$ ואילך.

הנח כי: $0 < num1$ וגם $0 \leq num2$.

בפונקציה חסרים **ארבעה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברת הבחינה את מספרי הביטויים החסרים (1) – (4), בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
char *trouble(char *d, char *s, int num1, int num2)
```

```
{  
  
    char *t;  
  
    int len, temp;  
  
    len = _____ (1) _____;  
  
    if (len < num1 + num2)  
        return (NULL);  
  
    else  
    {  
        if (num2 == 0)  
            num2 = _____ (2) _____;
```

```
t = d;  
  
temp = num1 - 1;  
  
do  
  
    {  
  
        _____ (3) _____ = _____ (4) _____;  
  
    } while (*s++ && num2--);  
  
}  
  
*(d - 1) = '\0';  
  
return (t);  
  
}
```

פרק שני (15 נקודות)

ענה על אחת מבין השאלות 3-4 (לכל שאלה – 15 נקודות).

שאלה 3 (15 נקודות)

א. להלן הגדרה של טיפוס הנתונים Worker המייצג רשומה של עובד במפעל מסוים:

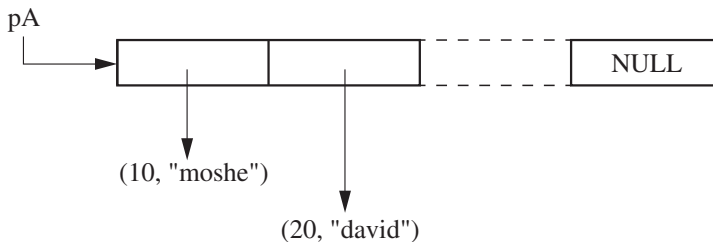
```
typedef struct  
{  
  
    unsigned long id;  
  
    char name [LEN]  
  
} Worker;
```

כמו כן, נתונים שני מערכים, pA ו- $idArr$, המפורטים להלן:

1. pA – מערך של מצביעים למבנה `Worker`.
כל איבר במערך זה מצביע לרשומה אחת של עובד במפעל, ובצורה זו נשמרים פרטי כל עובדי המפעל.

הנח כי כל עובד מופיע במערך הזה פעם אחת בלבד.

מערך זה מסתיים בזקיף `NULL` (התא האחרון של המערך מצביע ל-`NULL`).

איור לשאלה 3

2. $idArr$ – מערך של מספרים שלמים בלבד. כל איבר במערך זה הוא מספר הזהות של עובד או אורח המורשים להיכנס למתקן מסווג הנמצא בתוך המפעל.

הנח כי כל הערכים המשוכנים במערך הזה שונים זה מזה.

מערך זה מסתיים בזקיף `EOID`.

לפניך פונקציה המקבלת את שני המערכים האלה.

הפונקציה בונה מערך דינמי, $pArr$, ובו מספרי הזהות של **העובדים המורשים** בלבד (כלומר ללא מספרי הזהות של **האורחים המורשים**). אין צורך בהצבת זקיף בסופו של המערך הדינמי.

הפונקציה מחזירה את המערך $pArr$.

אם לא יימצאו ערכים, הפונקציה תחזיר את הערך `NULL`.

בפונקציה חסרים **חמישה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים (1) – (5). בכל אחד מן הסעיפים (1) – (5) שלהלן, בחר את הביטוי החסר מבין ארבע האפשרויות הנתונות. רשום במחברתך את מספר הסעיף וציין לידו את האות המייצגת את התשובה הנכונה.


```
unsigned long *func(const Worker **pA, const unsigned long *idArr)
{
    int i=0, j=0, size=0;
    unsigned long *pArr = NULL;
    while(pA[i])
    {
        j=0;
        while(____(1)____)
        {
            if(____(2)____)
            {
                pArr = (____(3)____);
                if(!pArr)
                {
                    printf("\nNot Enough Memory!");
                    exit(1);
                }
                pArr[size-1] = (____(4)____);
            }
            j++;
        }
        i++
    }
    ____ (5) ____;
}
```

1. הביטוי החסר (1) הוא:

- א. `idArr[i]`
- ב. `idArr[j]`
- ג. `idArr[j] != NULL`
- ד. `idArr[j] != EOID`

2. הביטוי החסר (2) הוא:

- א. `pA[i]->id == idArr[j]`
- ב. `pA[i]->id != EOID`
- ג. `idArr[i] != EOID`
- ד. `pArr[j] == NULL`

3. הביטוי החסר (3) הוא:

- א. `realloc(pArr, size*sizeof(unsigned int))`
- ב. `realloc(pArr, ++size*sizeof(unsigned long))`
- ג. `realloc(pArr, size*sizeof(unsigned long))`
- ד. `realloc(pArr, size++*sizeof(unsigned int))`

4. הביטוי החסר (4) הוא:

- א. `idArr[size++]`
- ב. `idArr[j]`
- ג. `pA[i]`
- ד. `pA[j]`

5. הביטוי החסר (5) הוא:

א. `return pA`

ב. `return idArr`

ג. `(pA != NULL) ? return pA : return NULL`

ד. `return pArr`

ב. לפניך פונקציה LowArray אשר מקבלת שני פרמטרים, `a` ו-`n`, כדלהלן:

`a` – מערך של מצביעים למחרוזות לא ריקות המכילות אותיות גדולות בלבד.

הערה: אורכן של המחרוזות לא בהכרח שווה.

`n` – גודלו של המערך `a`.

פונקציה זו יוצרת ומחזירה מערך מצביעים חדש `s` אשר נבנה כדלהלן:

עבור המחרוזות שעליה מצביע `a[i]`, לכל $0 \leq i < n$ ושאורכה `len`, הפונקציה מבצעת את הפעולות האלה:

1. מציבה במשתנה `j` את האינדקס (המקום) המכיל את התו הקטן ביותר שבמחרוזת זו.

2. יוצרת מערך חדש שעליו יצביע `s[i]` שגודלו הוא `len`.

הפונקציה מציבה במערך זה 1 באינדקס `j`, ומציבה 0 בכל אינדקס אחר.

לדוגמה:

אם נתון מערך המצביעים למחרוזות הבאות:

```
char* a[] = {"GHCDEAF", "C", "XBXCGH", "DABC"};
```

אז הפונקציה יוצרת ומחזירה מערך דינמי `s` שלהלן (ראה אותיות מודגשות תואמות):

```
0000010
```

```
1
```

```
010000
```

```
0100
```

הנך רשאי להשתמש בפונקציה `int minStr(char* a)` אשר מקבלת מצביע למחרוזת לא ריקה שמכילה אותיות גדולות בלבד, ומחזירה את האינדקס המכיל את התו הקטן ביותר שבמחרוזת.

הנחה: פונקציה זו נתונה ואין צורך לכתוב אותה מחדש.

```
int** LowArray(char** a, int n)
{
    int i,j;
    int** s = (int**)malloc(____(1)____);
    if(!s)
    {
        printf("not enough memory");
        exit(1);
    }
    for(i=0;i<n;i++)
    {
        s[i] = (int*)____(2)____(____(3)____, sizeof(int));
        if(!s[i])
        {
            printf ("not enough memory");
            exit(1);
        }
        j = ____ (4) ____
        s[i][j] = 1;
    }
    ____ (5) ____
}
```

בפונקציה חסרים **חמישה** ביטויים, המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים (1) – (5). בכל אחד מן הסעיפים (1) – (5) שלהלן, בחר את הביטוי החסר מבין ארבע האפשרויות הנתונות. רשום במחברתך את מספר הסעיף וציין לידו את האות המייצגת את התשובה הנכונה.

1. הביטוי החסר (1) הוא:

א. `n*sizeof(char)`

ב. `sizeof(a)`

ג. `n*sizeof(char*)`

ד. `n*sizeof(int*)`

2. הביטוי החסר (2) הוא:

א. `calloc`

ב. `realloc`

ג. `alloc`

ד. `malloc`

3. הביטוי החסר (3) הוא:

א. `a[i]`

ב. `strlen(a)`

ג. `strlen(a[i])`

ד. `strlen(a[n]) - i`

4. הביטוי החסר (4) הוא:

א. `minStr (a[i]);`

ב. `minStr (a[i][j]);`

ג. `minStr (s[i]);`

ד. `minStr (s[i][j]);`

5. הביטוי החסר (5) הוא:

א. `return a[i];`

ב. `return s[i];`

ג. `return s;`

ד. `return a;`

שאלה 4 (15 נקודות)

א. לפניך תכנית בשפת C :

```
include <stdio.h>

#define f1(x) x*x
#define f2(x) *x
#define f3(x,y) x/y
#define f4(x, y, z) f3(y,z) + f1(x)

void main()
{
    int x, y=2, z=3, t=4, m=5;
    int v[2];
    int *ptr1, *ptr2;
    printf("1: %d\n", f4(z,t,y));
    ptr1 = &t;
    ptr2 = &m;
    printf("2: %d\n", f2(ptr1)f2(m));
    v[0] = f2(ptr2);
    v[1] = z;
```

```
while(f2(v))
{
    v[1] += 2;    v[0]--;
}
printf("3: %d\n", v[1]);
x = (f3(m,z) == f3(z,y)) ? 2 : 4;
printf("4: %d\n", x);
v[0] = y;
v[1] = 0;
switch(v[0])
{
case 1: v[1] += 1;
case 2: v[1] += 2;
case 3: v[1] += 3;
default: v[1]++;
}
printf("5: %d\n", v[1]);
v[0] = m;
x=0;
while(!(--v[0]%2))
{
    v[0]--;
    x++;
    if(x==10) break;
}
printf("6: %d\n", v[0]);
getchar();
}
```

רשום במחברתך רק את הפלט המדויק של התכנית הנתונה.

ב. לפניך תכנית בשפת C :

```
#include <stdio.h>

void main()
{
    unsigned int in, k=0;
    printf("Enter number \n");
    scanf("%x" , &in);
    while(in)
    {
        k ++;
        in = in & (in - 1);
    }
    printf("%u", k);
}
```

I. רשום במחברתך רק את הפלט המדויק של התכנית הנתונה בעבור הקלט 15 .

II. כתוב במחברתך את המספר שליד התשובה הנכונה.

התכנית מחשבת ומדפיסה תמיד את:

1. ערכו של $in/5$

2. מספר האחדות שיש ב**ייצוג הבינארי** של המספר הנקלט בבסיס עשרוני.

3. מקומו של הביט השמאלי ביותר הדלוק (שערכו 1) ב**ייצוג הבינארי** של הערך הנמצא במשתנה in בתום ביצוע הלולאה.

4. מספר הסיביות הדלוקות (שערכן 1) במקומות האי-זוגיים ב**ייצוג הבינארי** של הערך הנמצא במשתנה in בתום ביצוע הלולאה.

חלק ב': שפת סף (50 נקודות)

פרק שלישי (20 נקודות)

ענה על שאלה 5 – שאלת חובה.

שאלה 5

לפניך תכנית בשפת אסמבלי הכוללת שגרה **רקורסיבית** בשם FUNC1 אשר מקבלת באמצעות מחסנית את NUM, שהוא מספר עשרוני שלם חיובי הגדול מאפס.

```
DATA SEGMENT
    NUM DW 1053
DATA ENDS

SSEG SEGMENT STACK 'STACK'
    DB 100H DUP(?)
SSEG ENDS

CODE SEGMENT
    ASSUME CS:CODE,DS:DATA,SS:SSEG
    START:MOV AX,DATA
            MOV DS,AX
            PUSH NUM
            MOV CX,0           ; (0)
            CALL FUNC1
            MOV AH,4CH
            INT 21H
FUNC1 PROC
            PUSH BP
```

```

MOV BP, SP

MOV AX, [BP+4]

CMP AX, 0

JZ SOF

MOV BX, 10

XOR DX, DX          ; (1)

DIV BX

INC CX              ; (2)

PUSH AX

CALL FUNC1

                      ; (3)

SOF:  POP BP

      RET 2

FUNC1 ENDP

CODE ENDS

END START

```

- א. מה יהיה תוכנו של האוגר CX , בבסיס עשרוני, לאחר ביצוע התכנית הנתונה?
- ב. אם נחליף בתכנית הנתונה את השורה **NUM DW 1053** בשורה **NUM DW 25612** , מה יהיה תוכנו של האוגר CX , בבסיס עשרוני, לאחר ביצוע התכנית?
- ג. אם נחליף בתכנית הנתונה את השורה **NUM DW 1053** בשורה **NUM DW -64483** , האם תוכנו של האוגר CX , בבסיס עשרוני, יהיה שונה מהערך שהוחזר באוגר CX בסעיף א'? ענה "כן" או "לא".

- ד. להלן ארבעה היגדים שאחד מהם מתאר את הפעולה שמבצעת התכנית הנתונה. רשום במחברתך את מספרו של ההיגד הנכון.
- **היגד 1:** השגרה הרקורסיבית מחזירה את הערך 0 אם המספר NUM הוא בבסיס בינארי, ומחזירה את הערך 1 אם המספר NUM הוא בבסיס עשרוני.
 - **היגד 2:** השגרה הרקורסיבית מחזירה את הערך של ספרת האחדות בבסיס עשרוני.
 - **היגד 3:** השגרה הרקורסיבית מחזירה את סכום הספרות שב־NUM בבסיס עשרוני.
 - **היגד 4:** השגרה הרקורסיבית מחזירה את מספר הספרות שב־NUM בבסיס עשרוני.
- ה. אם נסיר בתכנית הנתונה את השורה המסומנת ב־(1) – האם שינוי זה עלול להשפיע על הערך המוחזר באוגר CX ? ענה "כן" או "לא".
- ו. בסעיף זה הנח כי ערכו של המספר שמשוכן במשתנה NUM הוא 2559 לכל היותר.
- אם נחליף בתכנית הנתונה את השורה **DIV BX** בשורה **DIV BL** – האם ייתכן שתוקרן אחת מהודעות המערכת **DIVIDE BY ZERO** או **DIVIDE BY OVERFLOW** ? ענה "כן" או "לא".
- ז. אם נחליף בתכנית הנתונה את השורה **CALL FUNC1** בשורה **JMP FUNC1** – האם שינוי זה ישפיע על הערך המוחזר באוגר CX ? ענה "כן" או "לא".
- ח. אם נסיר מהתכנית הנתונה את השורה המסומנת ב־(1) ואותה נרשום בשורה המסומנת ב־(3) – האם שינוי זה ישפיע על הערך המוחזר באוגר CX ? ענה "כן" או "לא".
- ט. אם נוסיף בתכנית הנתונה את השורה החדשה שלהלן: **MOV SP, 50H**, אחרי השורה המסומנת ב־(0) – האם ביצועי התכנית ישתנו בהכרח ? ענה "כן" או "לא".
- י. אם נחליף בתכנית הנתונה את השורה **PUSH AX** בשורה **PUSH DX** – האם שינוי זה ישפיע על הערך המוחזר באוגר CX ? ענה "כן" או "לא".

פרק רביעי (30 נקודות)

ענה על שתיים מבין השאלות 6-8 (לכל שאלה – 15 נקודות).

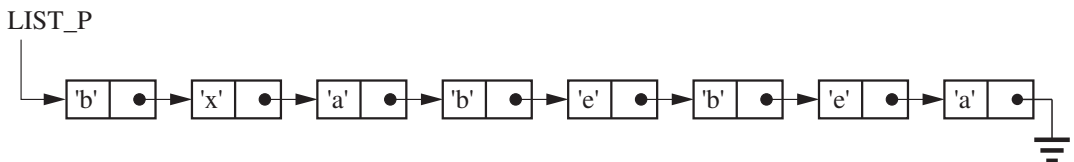
שאלה 6

נתונה רשימה מקושרת חד-כיוונית לא ריקה הבנויה מצמתים. כל צומת ברשימה מכיל את שני השדות האלה:

info – שדה מידע (אינפורמציה), שגודלו 8 ביטים, המכיל תו (אות קטנה מהאלף-בית האנגלי).

next – מצביע על הצומת הבא ברשימה, שגודלו מילה אחת (16 ביטים). המצביע next בצומת האחרון הוא 0.

נוסף על כך נתון כי המשתנה LIST_P הוא מצביע לצומת הראשון ברשימה, כלומר LIST_P מכיל את הכתובת של הצומת הראשון ברשימה (ראה איור א').

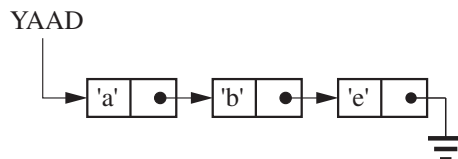

איור א' לשאלה 6

לפניך קטע תכנית בשפת אסמבלי אשר סורק את הרשימה הנתונה ובונה רשימה חדשה הממוינת בסדר עולה לפי האלף-בית האנגלי. רשימה זו תכיל את האיברים שנמצאים ברשימה הנתונה יותר מפעם אחת, וכל איבר כזה יופיע ברשימה החדשה פעם אחת בלבד.

המשתנה YAAD יצביע על הצומת הראשון ברשימה החדשה, כלומר יכיל את הכתובת של הצומת הראשון ברשימה (ראה איור ב').

בעבור הרשימה שבאיור א' קטע התכנית יבנה את הרשימה הבאה:

איור ב' לשאלה 6

שים לב: הרשימה החדשה ממוינת לפי האלף-בית האנגלי.

לביצוע משימה זו קטע התכנית משתמש במחסנית.

נוסף על כך, הנח שקיימת שגרה בשם INSEND אשר מקבלת באמצעות מחסנית את:

- NUM – ערך של תו המאוחסן באוגר AX
- YAAD

השגרה יוצרת צומת חדש ומציבה בשדה ה־info של צומת זה את התו NUM ומוסיפה את הצומת הזה לסוף הרשימה החדשה אשר לראשה מצביע YAAD.

קטע התכנית משתמש במערך מונים INDEX בגודל 26 בתים כך שבאינדקס 0 תימצא השכיחות (מספר המופעים) של התו 'a', באינדקס 1 תימצא השכיחות (מספר המופעים) של התו 'b' וכן הלאה.

בקטע התכנית הנתון חסרים **שבעה** ביטויים המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים. רשום במחברתך את מספרי הביטויים החסרים (1) – (7) בלבד, בסדר עולה, וכתוב ליד כל מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
INDEX DB 26 DUP(0)

MOV BX, LIST_P

XOR CX, CX

XOR AX, AX

AGAIN: MOV AL, [BX]

SUB AL, _____ (1) _____

MOV SI, AX

_____ (2) _____

CMP WORD PTR [BX+1], 0

JE NEXT

_____ (3) _____

_____ (4) _____
```

```

NEXT:  MOV CX,26

        XOR DI,DI

GO:     CMP INDEX[DI],0

        JE CONT

        CMP INDEX[DI],1

        JE CONT

        MOV AX,DI

        _____ (5) _____

        PUSH AX

        PUSH YAAD

        _____ (6) _____

        JC CONT

        POP YAAD

        ADD SP,2

CONT:   _____ (7) _____

        LOOP GO

EXIT:

```

שאלה 7

א. נתון כי באוגר AX נמצא מספר שלם, חיובי וגדול מאפס.

לפניך קטע תכנית בשפת אסמבלי אשר מציב באוגר AX את הערך של $AX \cdot 10$.

קטע התכנית אינו משתמש בפקודת MUL אלא בפקודות הזזה וחיבור.

הנח כי ערכו של $AX \cdot 10$ אינו עולה על 65535.

בקטע התכנית הנתון חסר ביטוי אחד המסומן במספר בין סוגריים עגולים.

רשום במחברתך את מספר הביטוי החסר (1) בלבד, וכתוב לידו את הביטוי החסר שהוא

מייצג.

MOV CL, 3

SHL AX, CL

SHL BX, 1

_____ (1) _____

ב. לפניך תכנית בשפת אסמבלי שמוגדר בה מערך בשם STR1 .

כל תא במערך זה הוא בגודל בית (8 סיביות) ומכיל תו בתחום התווים '9'...'0' .

בתא האחרון של המערך נמצא זקיף שהוא המספר 0 .

התכנית תחזיר במשתנה NUM10 מספר עשרוני המיוצג באמצעות המערך STR1 .

דוגמה - בעבור המערך STR1 שלהלן:

'5'	'7'	'2'	'8'	0
-----	-----	-----	-----	---

התכנית תחזיר ב־NUM10 את המספר העשרוני 5728 .

להזכירך:

$$'5' - '0' = 5$$

$$'7' - '0' = 7$$

וכך הלאה.

תהליך חישוב הערך שישוכן ב־NUM10 בעבור המערך שבדוגמה הנו:

$$(((('5' - '0') \cdot 10 + ('7' - '0')) \cdot 10 + ('2' - '0')) \cdot 10 + ('8' - '0')) =$$

$$= ((5 \cdot 10 + 7) \cdot 10 + 2) \cdot 10 + 8 = 5728$$

הנח כי הערך שישוכן ב־NUM10 אינו עולה על 65535 .

בקטע התכנית הנתון חסרים **שמונה** ביטויים המסומנים במספרים בין סוגריים עגולים.
רשום במחברתך את מספרי הביטויים החסרים (1) – (8) בלבד, בסדר עולה, וכתוב ליד כל
מספר את הביטוי החסר שהוא מייצג.

```
SSEG SEGMENT STACK 'STACK'

DB 100H DUP()

SSEG ENDS

CODE SEGMENT

ASSUME CS:CODE

STR1 DB '12345',0

NUM10 DW 0


START: LEA SI,STR1

      XOR CX,CX

      MOV CL,CS:[SI]

      MOV NUM10,CX

      AND NUM10, _____ (1) _____

NEXT:  _____ (2) _____

      MOV CL,CS:[SI]

      _____ (3) _____ CL,CL

      JZ SOF

      PUSH NUM10

      PUSH CX

      CALL MUL_BY_SHIFT_ADD

      _____ (4) _____

      JMP NEXT
```



```
SOF:  MOV AH, 4CH

      INT 21H

MUL_BY_SHIFT_ADD:

      PUSH BP

      MOV BP, SP

      MOV AX, [BP+6]

      MOV BX, [BP+4]

      AND BL, _____ (1) _____

      _____ (5) _____

      SHL AX, CL

      MOV DX, [BP+6]

      _____ (6) _____

      _____ (7) _____

      ADD AX, BX

      _____ (8) _____

      POP BP

      RET 2

CODE ENDS

END START
```

שאלה 8

לפניך קטע תכנית בשפת אסמבלי שבו מוגדרים המערך ARRAY – ב־CODE SEGMENT ומערך נוסף – במחסנית.

כל תא בכל אחד משני המערכים הוא בגודל מילה (16 סיביות), ומכיל תו בתחום התווים 'a'...'z'. שני המערכים מסתיימים בזקיף 0, כלומר, גם בתא האחרון של המערך ARRAY וגם בתחתית המחסנית נמצא הערך 0.

```
SSEG SEGMENT STACK 'STACK'
DB 100H DUP (0)
SSEG ENDS
CODE SEGMENT
ASSUME CS:CODE
ARRAY      DW 'a','x','b','e','a','y','b',0
COMMON     DB 26 DUP(0);
HOW_MANY   DB 0
```

פקודות כלשהן;

```
        XOR SI,SI           ; INDEX TO ARRAY
        XOR AX,AX
NEXT:    MOV AX,ARRAY[SI]
        OR AX,AX
        JE  CHECK_STACK
        SUB AL,'A'
        MOV BX,AX
        CMP COMMON[BX],0
        JNE CON
        MOV COMMON[BX],1
CON:     INC SI
        INC SI
```

```
INC SI

JMP NEXT

CHECK_STACK:

    XOR AX,AX

AGAIN: POP AX

    OR  AX,AX

    JE  HOW_MANY_COMMON

    SUB AL,'A'

    MOV SI,AX

    CMP COMMON[SI],0

    JE NOT_COMMON

    INC COMMON[SI]

NOT_COMMON:

    INC SI

    JMP AGAIN

HOW_MANY_COMMON:

    LEA BX,COMMON

    MOV CX,26

AG:    CMP BYTE PTR CS:[BX],1

    JBE GO

    INC HOW_MANY

GO:    INC BX

    LOOP AG

SOF:   MOV AH,4CH

    INT 21H

    CODE ENDS

END START
```

א. נתונים שני המערכים האלה:

המערך ARRAY :

0	'b'	'y'	'a'	'e'	'b'	'x'	'a'	ARRAY
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-------

והמערך הנוסף המשוכן במחסנית כדלהלן:

תוכן	כתובת
0'b'	82
0'm'	84
0'a'	86
0'a'	88
0'e'	90
0'z'	92
0'y'	94
0'a'	96
0	98
?	100

SP →

איור לשאלה 8

מהו הערך שיימצא במשתנה HOW_MANY לאחר הרצת קטע התכנית הנתון על שני המערכים האלה?

ב. אם המערך שמשוכן במחסנית מכיל את הערך 0 בלבד (כלומר המערך ריק), אז מהו הערך שיימצא במשתנה HOW_MANY לאחר הרצת קטע התכנית הנתון?

ג. אם נחליף בקטע התכנית הנתון את השורה JBE GO בשורה JLE GO - האם ביצועי קטע התכנית ישתנו?

ענה "כן" או "לא".

ד. אם נחליף בקטע התכנית הנתון את השורה LOOP AG בשורה LOOPE AG - האם ביצועי קטע התכנית ישתנו?

ענה "כן" או "לא".

ה. עתה נניח שבכל אחד מן המערכים **בפני עצמו** אין איברים כפולים, כלומר האיברים שבתוך ARRAY שונים זה מזה, והאיברים שבמחסנית שונים זה מזה.

להלן חמישה היגדים שאחד מהם מתאר את הפעולה שמבצע קטע התכנית הנתון. רשום במחברתך את מספרו של ההיגד הנכון.

היגד 1: קטע התכנית מונה את מספר האיברים שמופיעים במערך ARRAY ולא מופיעים במחסנית.

היגד 2: קטע התכנית מונה את מספר האיברים שמופיעים במחסנית ולא מופיעים במערך ARRAY.

היגד 3: קטע התכנית מונה את מספר האיברים שמופיעים במחסנית או במערך ARRAY.

היגד 4: קטע התכנית מונה את מספר האיברים שמופיעים במחסנית או במערך ARRAY, אך אינם שייכים לשני המערכים גם יחד.

היגד 5: קטע התכנית מונה את מספר האיברים המשותפים שמופיעים בשני המערכים גם יחד.

בהצלחה!

תרגום המונח			המונח
אנגלית	רוסית	ערבית	
			תכנות מערכות בשפת C :
initialization	Инициализация	إبتداء	אתחול
composition	Включение в себя, содержание в себе	ضمّ	הכלה
memory allocation	выделение памяти	تخصيص ذاكرة	הקצאת זיכרון
flag	Обозначение конца, конечный элемент	عَلَم	זקיף
one-direction	однонаправленный	ذات اتجاه واحد	חד-כיווני
type	Тип	نوع	טיפוס
data structure	структура данных	بُنية البيانات	מבנה נתונים
dynamic array	Динамический массив	مصفوفة غير ثابتة	מערך דינמי
pointer	Указатель	مُؤشّر	מצביע
global variable	Глобальная переменная	متغيّر عامّ	משתנה גלובאלי
bits series	Последовательность битов	سلسلة bit	סדרת ביטים
parameter	Параметр	متغيّر (بارامتر)	פרמטר
node	Узел, вершина	مَفْرَق	צומת
fixed	Константа	ثابت	קבוע
binary file	Двоичный файл	مِلَف ثنائي	קובץ בינארי
linked list	связный список	قائمة مرتبطة	רשימה מקושרת
field	поле	حَقْل	שדה
concatenation	Конкатенация	تَرَابُط	שרשור
cell	Ячейка	خَلِيّة	תא

תרגום המונח			המונח
אנגלית	רוסית	ערבית	
			שפת סף:
register	Регистр	מخزن (ריגסטר)	אוגר
main diagonal	Главная диагональ	מائل رئيسي	אלכסון ראשי
hexadecimal base	Шестнадцатеричная система счисления, основание 16	قاعدة الست عشرية	בסיס הקסאדצימלי
stack	Стек	باغة	מחסנית
decimal base number	десятичное число	عدد عشري	מספר בבסיס עשרוני
marked number	обозначенное число, число со знаком	عدد مُعَلَّم	מספר מסומן
bits	биты	البتات	סיביות
palindrome	Палиндром	بوليندروم	פלינדרום
routine	Функция, рутина	رتابة	שגרה
recursive routine	Рекурсивная функция	إجراء تراجعي	שגרה רקורסיבית
string	Метка	نصّ	תווית